

FRA moksliniai tyrimai: patikimų, palyginamų duomenų ir analizės teikimas

FRA įgaliojimai

Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA), laikydama savo steigiamojo Reglamento 168/2007, „atitinkamoms Bendrijos ir jos valstybių narių institucijoms bei įstaigoms“ teikia „pagalbą ir patirtį pagrindinių teisių srityje“. FRA grindžia tokią pagalbą faktais, kuriuos pateikia jos teisės ir socialinių mokslų ekspertų komandos, kurios renka ir nagrinėja „objektyvią, patikimą ir palyginamą informaciją bei duomenis“.

Remdamasi šiais moksliniais tyrimais FRA rengia „išvadas bei nuomones“ Europos Sąjungos (ES) ir nacionalinėms sprendimų priėmimo institucijoms, siekdama joms padėti „kai jos imasi priemonių ar nustato veiksmų kryptis <...> visapusiškai gerbti pagrindines teises“. Taigi FRA pagalba ir parama padeda Europos Sąjungoje ir jos valstybėse narėse rengti informatyvesnes, griežčiau apibrėžtas bei platesnį kontekstą apimančias diskusijas ir politikos strategijas pagrindinių teisių klausimais.

FRA moksliniai tyrimai

FRA atlieka teisės ir socialinių mokslų srities mokslinius tyrimus, siekdama tiksliai apibrėžti ES veiklą, kuria stengiamasi užtikrinti griežtą pagrindinių teisių laikymąsi, jų propagavimą ir paisymą, taip pat nustatyti sritis, kuriose dar reikia įdėti darbo, kad būtų laikomasi tarptautiniu mastu pripažintų standartų. Šie standartai išdėstyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, kurioje nustatomas privalomas teisių sąrašas, kuriuo ES ir jos valstybės narės vadovaujasi aiškindamos ir taikydamos ES teisę. Taip pat nurodomos sutartys ir kiti Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų dokumentai.

Siekiant užtikrinti rezultatų palyginamumą, FRA moksliniai tyrimai paprastai atliekami visose valstybėse narėse. Palyginami duomenys yra svarbūs norint visapusiškai pavaizduoti realią padėtį.

Tačiau FRA taip pat gali nuspręsti vykdyti veiklą tik pasirinktose ES valstybėse narėse, kai, pavyzdžiui, tema nėra aktuali visoms ES valstybėms narėms, ji bando naują mokslinių tyrimų klausymą; arba išteklių yra riboti.

Mokslinio tyrimo temų pasirinkimas

FRA veiklos sritys apibrėžtos:

- Europos Vadovų Tarybos priimtoje penkerių metų daugiametėje programoje;
- FRA Valdančiosios tarybos, kurią sudaro nepriklausomi ekspertai, priimtoje metinėje darbo programoje, kurioje išvardyti konkretūs projektai ir kuri parengta konsultuojantis su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais;
- konsultuojantis su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais dėl atskirų projektų plėtojimo ir įgyvendinimo siekiant užtikrinti, kad jie būtų tinkami nustatytiems uždaviniams įvykdyti ir strateginiams poreikiams užtikrinti;
- ES institucijos taip pat gali paprašyti FRA pateikti teisės aktų pasiūlymų analizę pagrindinių teisių požiūriu. Pavyzdžiui, žr. Europos Parlamento prašymu 2011 m. paskelbtas dvi FRA nuomones dėl Direktyvos dėl Europos tyrimo ordėrio ir dėl pasiūlymo dėl Direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo;
- išskirtiniu atveju FRA gali pranešti apie neatidėliotinai spręstiną pagrindinių teisių padėties klausimą vienoje ES valstybėje narėje, taip pat ES institucijos prašymu FRA gali imtis veiklos konkrečioje srityje, neįtrauktoje į jos daugiametę programą.

Duomenų rinkimas ir analizavimas

FRA teisės ir socialinių mokslų ekspertai taiko įvairius duomenų rinkimo metodus, pasirenkamus atsižvelgiant į klausimų, kurie bus nagrinėjami, pobūdį.

FRA kaupia informaciją apie pagrindinių teisių apsaugą ES valstybių narių teisinėje sistemoje pasitelkdama šalies ekspertus, kurie renka informaciją iš tokių šaltinių kaip teisiniai dokumentai, teismo sprendimai ir mokslo darbuotojų pastabos.

Atlikus **teisinę analizę** pateikiama oficialios teisinės padėties apžvalga. Tačiau teisės aktais ne visada užtikrinamas veiksmingas dėl pagrindinių teisių pažeidimų atsiradusios žalos atlyginimas, iš dalies dėl to, kad nukentėjusieji nežino apie

galiojančius įstatymus arba ne visada praneša apie tokius įvykius. Todėl, siekdama papildyti teisinę analizę, FRA vertina kasdienę asmenų patirtį. Šis **socialinis mokslinis tyrimas** grindžiamas arba esamų duomenų (antrinių duomenų) analize, arba FRA atliekamu praktiniu tyrimu, per kurį gaunami nauji duomenys (pirminiai duomenys).

Esamus antrinius duomenis retai kada galima palyginti tarp ES valstybių narių, nes skiriasi duomenų rinkimo būdai. Pavyzdžiui, dėl to, kaip apibrėžiama tikslinė grupė: kai kuriuose nuomonių tyrimuose, susijusiuose su smurtu prieš

moteris, pagrindinis dėmesys skiriamas tik vaisingo amžiaus moterims, kitose – tik buitiniam smurtui.

Siekdama užtikrinti geresnį palyginamumą, FRA pati renka pirminius duomenis. Ji atlieka praktinius mokslinius tyrimus vykdydama kiekybinius ir (arba) kokybinius nuomonių tyrimus. FRA ekspertai sudaro ir parengia nuomonių tyrimų anketas, kurios taikomos įvairiai – įskaitant tiesioginius pokalbius arba internetinius klausimynus.

Pirminiai duomenys – tai informacija, surinkta tiesiogiai naudojantis vietoje sukaupta patirtimi, pavyzdžiui, rengiant pokalbius ar apklausas. FRA renka pirminius duomenis atliekama praktinius tyrimus.

Antriniai duomenys – tai kitų jau surinkta ar paskelbta informacija, kaip antai oficialūs statistiniai duomenys, taip pat leidiniai, kuriuose pateikiami mokslinių institucijų, NVO ir tarptautinių organizacijų mokslinių tyrimų rezultatai.

Kadangi FRA dažnai dirba tose srityse, kuriose atlikta mažai palyginamų mokslinių tyrimų, ji taip pat kuria ir įgyvendina naujus atrankos ir mokslinių tyrimų metodus.

Kiekybiniai nuomonių tyrimai

Kiekybiniai nuomonių tyrimai – tai didelės apimties tyrimai, kuriais apžvelgiamas tam tikrų pagrindinių teisių klausimų mastas ir pobūdis ir per kuriuos gaunami palyginami duomenys, pavyzdžiui, apie diskriminavimo atvejus. Juose paprastai pateikiami įvairūs išsamūs klausimai apie įvykio aplinkybes. Ar susijęs asmuo pranešė apie įvykį? Jei ne, kodėl? Jei taip, kaip tokiu atveju su juo buvo elgiamasi? Atliekant kiekybinį nuomonių tyrimą paprastai taip pat renkami respondentų duomenys, kad būtų galima atlikti palyginimus tokiais aspektais, kaip lytis, amžius, išsilavinimas ir profesija. Ši informacija renkama ir pateikiama anonimiškai, siekiant užtikrinti privatumą ir paskatinti žmones dalyvauti nuomonių tyrimuose. Pavyzdžiui, žr. 2009 m. FRA EU-MIDIS nuomonių tyrimą, kuriame apklausta 23 500 žmonių 27 ES valstybėse narėse.

Kokybiniai moksliniai tyrimai

Kokybiniai moksliniai tyrimai apima asmeninius pokalbius, taip pat tikslinių grupių diskusijas. Taikant šiuos metodus, be kita ko, gaunami išsamesni atsakymai, o mokslinių tyrimų rezultatai pateikiami platesniame kontekste.

Analizė

FRA analizuoja duomenis įvairiais būdais. Pavyzdžiui, atliekant kiekybinę tyrimo analizę būtų galima atlikti tikimybes testus siekiant nustatyti, ar tam tikri rezultatai gaunami atsitiktinai, ar ne. Tai suteikia galimybę FRA ekspertams nustatyti, ar mokslinio tyrimo rezultatus galima laikyti objektyviai padėję atspindinčiais duomenimis.

FRA mokslinių tyrimų mokslinio pagrįstumo užtikrinimas

FRA mokslinių tyrimų kokybė moksliniu požiūriu užtikrinama kiekviename proceso etape:

- kai FRA dirba su rangovais, jie atrenkami vykdant griežtą kokybės užtikrinimo procedūrą;
- FRA mokslinių tyrimų ekspertai stebi mokslinio tyrimo eigą ir kokybę, analizuoja surinktus duomenis ir sudaro galutines ataskaitas;
- kiekvienos ataskaitos kokybę ir nuoseklumą patikrina keli agentūros ekspertai;
- FRA mokslinis komitetas, kurį sudaro 11 nepriklausomų pagrindinių teisių ekspertų, atlieka kokybės patikrinimą. Komiteto narius atrenka FRA Valdančioji taryba, remdamasi Europos Parlamento rekomendacija.

FRA teikia palyginamus ir patikimus duomenis ir atlieka analizę, pagrįstą griežtais mokslinių tyrimų metodais, socialinių mokslų ir teisės srityse.

Daugiau informacijos:

FRA mokslinių tyrimų veiklos apžvalga pateikiama FRA interneto svetainėje adresu:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/research_en.htm.

Visus FRA leidinius, įskaitant versijas įvairiomis kalbomis, taip pat galima rasti internete adresu:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_en.htm.